

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Guidelines for Research Competence Development of
Lecturers Bangkokthonburi University

กัญธิมา อิมใจ^{1*}, สุทธาพัฒน์ อมรเรืองตระกูล², ณัฐวดี รังสิยานนท์³,
ปวีณวิสา ศิริกุลประเสริฐ⁴, ประพจน์ แยมทิม⁵, บุษปวัน อภิรักษ์สุตานนท์⁶
Kuntima Aimchai¹, Sutthapat Amornruangtrakool², Nattwadee Rungsiyanon³,
Paweerisa Sirakunprasert⁴, Prapot Yamtim⁵, Bussapawan Apiraksutanon⁶
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี¹, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี², มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี³,
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี⁴, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี⁵, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี⁶
Bangkok Thonburi University¹, Bangkok Thonburi University², Bangkok Thonburi University³,
Bangkok Thonburi University⁴, Bangkok Thonburi University⁵, Bangkok Thonburi University⁶

*Corresponding author E-mail: prapot.yam@bkkthon.ac.th

(Received: Sep 27, 2025; Revised: Nov 7, 2025; Accepted: Nov 11, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 1,131 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 291 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน (Proportional Allocation) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ควรดำเนินการทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เครือข่าย ความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

คำสำคัญ: สมรรถนะทางการวิจัย; อาจารย์; มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

This research aimed to 1) study research competence of lecturers Bangkokthonburi University, and 2) study guidelines for research competence development of lecturers Bangkokthonburi University. This research methodology was survey research. The population is 1,131 lecturers Bangkokthonburi University. The sample consists of 291 lecturers Bangkokthonburi University. The sample size is determined by comparing Krejci and Morgan's tables. The research instrument is a questionnaire. The statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the research found that

1. research competence of lecturers Bangkokthonburi University is at a high level overall.
2. Guidelines for developing the research competence of lecturers Bangkokthonburi University should be implemented in terms of knowledge, skills, networks, cooperation, use of technology, and effective support systems in order to enhance research potential in line with academic standards and respond to the needs of society.

Keywords: Research Competence; Lecturers; Bangkokthonburi University

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยี ความรู้กลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดของมนุษย์ การผลิตความรู้ใหม่จึงกลายเป็นภารกิจหลักของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน การวิจัย ในระดับอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และแก้ไขปัญหา สำคัญของสังคม ซึ่งต้องอาศัยสมรรถนะของอาจารย์ในด้านการวิจัยเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ขณะเดียวกันการวิจัยในระดับอุดมศึกษายังมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bioeconomy) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาในยุคใหม่ ประเทศที่มีขีดความสามารถในการผลิตงานวิจัยเชิงลึกมักเป็นประเทศที่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ลดการพึ่งพาการนำเข้า และสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาจารย์มหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นแรง ขับเคลื่อนหลักที่ช่วยเปลี่ยนองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้จริงในภาคสังคมและเศรษฐกิจ (ธีระ รุญเจริญ, 2564) นอกจากนี้ ระบบการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติจำนวนมาก เช่น QS World University Rankings หรือ Times Higher Education Rankings ต่างให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านผลงานวิจัยจำนวน มากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น จำนวนบทความตีพิมพ์ การอ้างอิงทางวิชาการ ความร่วมมือวิจัยระหว่างประเทศ และ ผลกระทบของงานวิจัยต่อสังคม ซึ่งล้วนสะท้อนความจำเป็นที่มหาวิทยาลัยไทยจะต้องเสริมสร้างศักยภาพ

ด้านการวิจัยของอาจารย์ให้ทัดเทียมกับระดับสากล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิงวิชาการและการแข่งขันระหว่างประเทศ ทำนองเดียวกันองค์การยูเนสโก (UNESCO, 2021) ได้ชี้ให้เห็นว่าความสามารถด้านการวิจัยของอาจารย์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาและขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางการผลิตความรู้เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่สภาพการณ์ของสังคมโลกในปัจจุบันยังเผชิญกับปัญหาสำคัญมากมาย อาทิ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาด และปัญหาสุขภาพจิต ล้วนแต่ต้องการคำตอบที่ได้จากการวิจัยที่มีคุณภาพทั้งสิ้น ดังนั้นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางการวิจัยที่สามารถตอบสนองต่อโจทย์ของโลกและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของประเทศไทย

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้กำหนดนโยบายด้านการวิจัยและนวัตกรรมไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วยฐานความรู้ สนับสนุนการวิจัยเชิงบูรณาการที่สามารถแก้ไขปัญหาเชิงระบบ (Systemic Problem Solving) และส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมจากองค์ความรู้ใหม่ ทั้งนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนานักวิจัยและผลงานวิจัยไว้ในแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีเป้าหมายให้ผลงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาสามารถตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในเชิงพาณิชย์หรือเชิงสาธารณะ ในด้านบทบาทของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ตามกรอบภาระหน้าที่ (Workload Framework) ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เดิม และสืบทอดโดย อว. ได้ระบุว่าบทบาทหลักของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม โดยในส่วนของงานวิจัยนั้นเป็นภาระงานหลักที่อาจารย์ทุกคนต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสอน ทั้งนี้ยังเป็นเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566) มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการส่งเสริมงานวิจัย ได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์ โดยจัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนงานวิจัย ส่งเสริมการเขียนบทความวิจัย การจัดสรรทุนวิจัยภายใน และการเข้าร่วมประชุมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการเชื่อมโยงความร่วมมือกับเครือข่ายวิจัยภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยในเครือข่ายต่างประเทศ หรือภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างระบบนิเวศทางวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของอาจารย์ในการผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพและตอบโจทย์สังคม อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น พบว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบางส่วนยังเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำวิจัย เช่น การขาดทักษะในการออกแบบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล การขาดแรงจูงใจจากระบบผลตอบแทน การมีภาระงานสอนที่มากเกินไปจนไม่มีเวลาสำหรับการทำวิจัย รวมถึงการขาดระบบพี่เลี้ยง (Mentor) ที่จะคอยให้คำปรึกษาและแนะนำอาจารย์รุ่นใหม่ในกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, 2567) รายงานการประกันคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์จึงไม่ใช่เพียงการฝึกอบรมเชิงเทคนิค หากแต่ต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ประกอบด้วยการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การมีเครือข่ายทางวิชาการ การมีระบบสนับสนุนจากองค์กร และการได้รับแรงเสริมเชิงนโยบาย ทั้งนี้งานวิจัยโดย กุลวดี เลิศวิไลพร (2564) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์ควรมีลักษณะบูรณาการทั้งในระดับบุคคล หน่วยงาน และองค์กร พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจและระบบพี่เลี้ยงภายในสถาบัน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ฤทธิณมิช (2565) ที่ศึกษาสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในการวิจัยในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดความมั่นใจและประสบการณ์ในการดำเนินงานวิจัยที่ซับซ้อนหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในด้านเวลาและทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครที่ยังต้องการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในมิติดังกล่าว จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานวิจัยของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัย โดยมุ่งหวังให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนสามารถยกระดับคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ดังนั้นในการวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ พันธกิจของมหาวิทยาลัย และความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยคาดหวังว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และการยกระดับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของสมรรถนะ

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างองค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรม และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อรองรับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมิได้จำกัดอยู่เพียงการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การวิจัยจึงถือเป็นกลไกที่สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบท

ของโลกยุคใหม่ (Creswell, 2018) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจึงไม่เพียงมีบทบาทในฐานะผู้สอน แต่ยังเป็นผู้วิจัยที่ต้องมีความสามารถในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ พัฒนาแนวคิดเชิงวิชาการ และเผยแพร่ผลงานสู่สังคม (Brew, 2010) คุณภาพของการวิจัยที่อาจารย์ผลิตขึ้นย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถนะที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการวิจัย ซึ่งสามารถสะท้อนศักยภาพทางวิชาการของสถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี (Boyatzis, 2008) ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานวิจัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

สรุปได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศ โดยอาจารย์ต้องทำหน้าที่ทั้งผู้สอนและนักวิจัยที่มีสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการวิจัย การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพงานวิจัยและศักยภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัย

2. สมรรถนะทางการวิจัย

ในยุคปัจจุบันที่ความรู้และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรหรือสถาบันสามารถดำเนินงานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Tight, 2012) สมรรถนะทางการวิจัยไม่เพียงหมายถึงความสามารถในการทำงานวิจัยเชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ การคิดวิเคราะห์ การออกแบบ การทดลอง การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสื่อสารผลการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ การมีสมรรถนะดังกล่าวช่วยเพิ่มคุณภาพของงานวิจัยและสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการบริหารจัดการในองค์กร (Anderson & Johnson, 2019) สมรรถนะทางการวิจัยยังมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนานวัตกรรมในสาขาต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการพัฒนาองค์กรในระยะยาว บุคลากรที่มีสมรรถนะด้านการวิจัยสูงสามารถระบุปัญหาหรือคำถามที่สำคัญ กำหนดวิธีการศึกษาและเครื่องมือที่เหมาะสม รวบรวมและประมวลผลข้อมูลอย่างถูกต้อง และสรุปผลการวิจัยอย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือ (Punch, 2014) นอกจากนี้ การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยยังช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยี และสามารถทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยประกอบด้วยหลายมิติ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้เกี่ยวข้องกับการเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางวิธีวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Creswell, 2018) ด้านทักษะเกี่ยวข้องกับการสามารถในการวิเคราะห์ วางแผนวิจัย จัดการข้อมูล และสื่อสารผลการวิจัย (Neumann, 2018) ส่วนด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์ ความใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความอดทน และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล (Boyatzis, 2008) การพัฒนาทุกมิติทั้งหมดนี้รวมกันจะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานวิจัยได้อย่างรอบด้านและสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณค่า

สรุปได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยครอบคลุมสามมิติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีวิจัย ทักษะในการวิเคราะห์ วางแผน และสื่อสารผลการวิจัย และคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความคิดสร้างสรรค์

ความถี่รู้ และความรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,131 คน (มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน (Proportional Allocation) จำนวน 291 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยจากนั้นนำมากำหนดเป็นประเด็นในการจัดทำข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล

3. ร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบภาษาและเนื้อหาที่ใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

2. การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขและปรับปรุงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence หรือ IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์และคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ในแบบสอบถาม ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1 ทุกข้อ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาคโดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ต้องมีค่า .70 ขึ้นไป ผลการหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .961

3. นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์และใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ถึงอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอ

ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมืออาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงในทุกข้อคำถาม
3. ผู้วิจัยส่งมอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ในรูปของ Google form พร้อมทั้งกำหนดนัดหมายวัน เวลาเพื่อขอรับคืนและติดตามด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วคัดเลือกเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, S.D. = .56$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณค่าและเจตคติ ($\bar{X} = 4.43, S.D. = .62$) รองลงมา ด้านทักษะการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.42, S.D. = .60$) และน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.40, S.D. = .59$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีโดยรวมและรายด้าน

สมรรถนะทางการวิจัย ของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความรู้	4.40	.59	มาก
ด้านทักษะการปฏิบัติ	4.42	.60	มาก
ด้านคุณค่าและเจตคติ	4.43	.62	มาก
รวม	4.42	.56	มาก

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี มีข้อค้นพบดังนี้

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีควรดำเนินการทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เครือข่าย ความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้าน คุณค่าและเจตคติ รองลงมาคือด้านทักษะการปฏิบัติ และด้านความรู้ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ สมรรถนะ ทางการวิจัยไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะจากการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังมาจากปัจจัยด้านทัศนคติและคุณค่าที่ อาจารย์มีต่อการวิจัยด้วย กล่าวคือ หากอาจารย์มีความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย เห็นว่าการวิจัย เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าต่อวิชาชีพและการพัฒนาสังคม ก็จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจและ แรงจูงใจในการทำวิจัยอย่างจริงจัง จึงไม่น่าแปลกใจที่ด้านคุณค่าและเจตคติจะเป็นองค์ประกอบที่มีระดับเฉลี่ย สูงที่สุด เนื่องจากการมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านอื่น ๆ ต่อไป อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการทัศนคติในกระบวนการสอนและการวิจัยที่มหาวิทยาลัยให้ ความสำคัญ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการแสวงหาความรู้ใหม่ การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างคณาจารย์ และการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยร่วมกัน ยิ่งทำให้เจตคติที่ดีเหล่านี้ ได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

นอกจากนี้ การที่ด้านทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ มีความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยในทางปฏิบัติพอสมควร เช่น การออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ผลการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะ มหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมและ สนับสนุนให้อาจารย์พัฒนาทักษะการทำวิจัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุน งบประมาณสำหรับงานวิจัย หรือการเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้นำเสนอผลงานทางวิชาการในเวทีต่าง ๆ สิ่ง เหล่านี้ล้วนส่งผลให้อาจารย์เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและพัฒนาทักษะการทำวิจัยได้อย่างเป็น รูปธรรม อีกทั้งยังช่วยสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันอื่นทั้งในและต่างประเทศ อันนำไปสู่การ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิคการทำวิจัยที่หลากหลาย ทำให้ทักษะการปฏิบัติของอาจารย์ พัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถยกระดับคุณภาพงานวิจัยให้ก้าวสู่มาตรฐานสากลได้ สำหรับด้านความรู้ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย แม้จะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นแล้วถือว่าต่ำกว่า ทั้งนี้เป็น เพราะ ความรู้เชิงลึกด้านการวิจัยจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำวิจัยอย่างต่อเนื่องและการฝึกฝนการใช้ เครื่องมือทางวิจัยที่หลากหลาย บางครั้งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ทางการสอนจำนวน มาก จึงทำให้มีเวลาจำกัดในการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยอย่างเข้มข้น ประกอบกับการเข้าถึงแหล่งข้อมูล วิชาการที่ทันสมัยหรือการมีโอกาสร่วมโครงการวิจัยขนาดใหญ่ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ส่งผลให้ความรู้ด้านการ วิจัยอาจพัฒนาได้ช้ากว่าด้านเจตคติและทักษะการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การที่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าโดยรวม สมรรถนะทางการวิจัยอยู่ในระดับมาก ย่อมสะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมีการวางรากฐานที่ มั่นคงในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ ตระหนักถึงบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยในฐานะ ผู้สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ การยกระดับสมรรถนะทางการวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เกิดการผลิตผล งานวิชาการที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อวงวิชาการและสังคมในภาพรวม อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนเป้าหมาย

เชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในการยกระดับสู่มหาวิทยาลัยวิจัยและสร้างชื่อเสียงในระดับชาตินานาชาติหนึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ อธิ์รพงษ์ เจริญจิตรานนท์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปริญา อุทัย (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เครือข่าย ความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนที่มีคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะ การวิจัยในระดับอุดมศึกษามีใช้เพียงการแสวงหาความรู้ใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างนวัตกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม การที่อาจารย์จะสามารถผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและคุณค่านั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยความเข้าใจทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ อีกทั้งยังต้องมีทักษะที่สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ได้จริงในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ตั้งแต่การกำหนดปัญหา ออกแบบวิธีวิจัย เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ เจตคติและคุณค่าที่ดีต่อการวิจัยยังมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่นในการทำงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย เช่น การมีที่ปรึกษาทางวิชาการ การจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอ และการเปิดเวทีนำเสนอผลงาน ยังช่วยหล่อหลอมให้อาจารย์ตระหนักถึงคุณค่าของการทำวิจัยและพัฒนาสมรรถนะของตนได้อย่างยั่งยืน

ในด้านทักษะการปฏิบัติ การพัฒนาอาจารย์ให้มีโอกาสฝึกฝนและปฏิบัติจริงในงานวิจัยอย่างต่อเนื่องถือเป็นหัวใจสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะ ทักษะมิได้เกิดจากการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการปฏิบัติและการสะสมประสบการณ์จริง การที่มหาวิทยาลัยสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านวิจัย การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย และการสร้างพื้นที่ให้คณาจารย์สามารถนำเสนอผลงานในเวทีวิชาการ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อีกทั้งการบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกฝน ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้อาจารย์สามารถพัฒนาทักษะได้อย่างลึกซึ้งและมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ ยังช่วยเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะยกระดับศักยภาพของอาจารย์และมหาวิทยาลัยในเวทีสากล ในด้านการใช้เทคโนโลยี งานวิจัยในศตวรรษที่ 21 ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีทั้งในกระบวนการค้นคว้า การเก็บข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะเทคโนโลยีไม่เพียงช่วยเพิ่มความสะดวกและความแม่นยำ แต่ยังเปิดโอกาสให้การวิจัยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การใช้ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูล การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ทันสมัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อให้เกิดการเข้าถึงที่กว้างขวางและสร้างอิทธิพลต่อวงการวิชาการในระดับ

สากล การพัฒนาให้อาจารย์มีสมรรถนะทางด้านดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งยังควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างเครือข่ายวิจัยระหว่างประเทศ การจัดทำคลังข้อมูลวิจัยภายในมหาวิทยาลัย และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการติดตามประเมินผลการวิจัย เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและยกระดับคุณภาพของงานวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ระบบสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัยก็มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะ หากมีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดที่ทันสมัย ศูนย์วิจัยเฉพาะทาง การสนับสนุนด้านการเงิน และนโยบายที่ส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ย่อมช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตผลงานที่มีคุณภาพ การจัดให้มีระบบพี่เลี้ยงทางวิชาการ (Mentoring System) การลดภาระงานที่ไม่จำเป็น และการสร้างแรงจูงใจเชิงนโยบาย เช่น การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการจากผลงานวิจัยคุณภาพสูง ล้วนเป็นแนวทางที่จะช่วยผลักดันให้สมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์เติบโตและมั่นคงยิ่งขึ้น อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังควรจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลวิจัยเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนและเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนสร้างระบบติดตามประเมินผลการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในมิติของเครือข่ายและความร่วมมือ การเปิดโอกาสให้คณาจารย์ได้ทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคการศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะ การวิจัยที่มีคุณค่าแท้จริงไม่ใช่เพียงการสร้างทฤษฎี แต่ต้องสามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้กับบริบทของสังคมได้ การมีเครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผลงานวิจัยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ การสร้างกลไกการประสานงานระหว่างเครือข่ายภายในและต่างประเทศ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมมือในโครงการวิจัยข้ามสถาบัน และการพัฒนาผู้ร่วมงานให้มีทักษะการสื่อสารและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ยังช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและเพิ่มคุณภาพของผลการวิจัยอย่างต่อเนื่อง อนึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ สมหญิง แสงทอง (2566) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่าการสนับสนุนจากผู้บริหารและระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ศูนย์วิจัยและฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ เช่นเดียวกันกับนันทิยา สุขสมบัติ (2568) ได้ศึกษาการสร้างระบบสนับสนุนการวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพอาจารย์ พบว่าการมีระบบสนับสนุนที่ชัดเจน เช่น การให้ทุน การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการเปิดเวทีนำเสนอผลงาน ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนที่สำคัญของการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา สมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านคุณค่าและเจตคติซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูง

ที่สุด แสดงถึงความตระหนักและทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนางานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการแก้ไขปัญหาสังคม รวมทั้งการยกระดับคุณภาพทางวิชาการของสถาบัน ด้านนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ และสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ด้านทักษะการปฏิบัติและด้านความรู้ แม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ยังคงได้รับการเสริมสร้างให้เข้มแข็งขึ้น เนื่องจากทักษะเชิงปฏิบัติ เช่น การออกแบบงานวิจัย การใช้สถิติ การเขียนรายงานวิจัย และการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดคุณภาพของงานวิจัย ขณะเดียวกัน ความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และความสามารถในการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ก็มีความจำเป็นต่อการสร้างงานวิจัยที่มีคุณค่าและมีนวัตกรรม อย่างไรก็ตามการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ไม่ควรจำกัดเฉพาะการอบรมความรู้หรือทักษะเฉพาะด้าน แต่ต้องเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งระบบ ประกอบด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับสถาบันและระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวิจัยที่ทันสมัย เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูล และแพลตฟอร์มสำหรับการเผยแพร่ผลงาน รวมถึงการจัดให้มีระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพจากสถาบัน เช่น กองทุนวิจัย การสนับสนุนด้านเอกสาร งานวิชาการ และที่ปรึกษาเชิงวิชาการที่มีคุณภาพ ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้คือ การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ควรเป็นการบูรณาการทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานของสถาบันเป็นปัจจัยสนับสนุนหลัก การพัฒนาที่ครอบคลุมเช่นนี้จะทำให้ผลงานวิจัยของอาจารย์มีคุณภาพสูง ตอบสนองความต้องการของสังคม และยกระดับมาตรฐานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยให้ทัดเทียมระดับนานาชาติ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการผลการวิจัยทำให้ทราบถึง 1. สมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณค่าและเจตคติรองลงมา ด้านทักษะการปฏิบัติ ด้านความรู้ และ 2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เครือข่าย ความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักวิจัยควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนข้อเสนอการวิจัย เพื่อให้คณาจารย์ได้เรียนรู้กระบวนการอย่างครบถ้วน ทั้งการวิเคราะห์ปัญหา การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวัตถุประสงค์ และการออกแบบวิธีวิจัย
2. พัฒนาคู่มือหรือแนวทางมาตรฐานการจัดทำข้อเสนอการวิจัยที่ชัดเจน พร้อมตัวอย่างกรณีศึกษา เพื่อให้อาจารย์สามารถนำไปปฏิบัติและปรับใช้กับบริบทงานวิจัยของตนได้

3. สำนักวิจัยควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ที่มีประสบการณ์กับผู้เริ่มต้นทำวิจัย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ การกำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สำนักวิจัยควรสร้างกลไกการให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยงทางวิชาการ (Mentoring) สำหรับการวางแผนและจัดทำข้อเสนอการวิจัยเพื่อเพิ่มความมั่นใจและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ใหม่

5. สำนักวิจัยควรส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยในมหาวิทยาลัย โดยสร้างความเชื่อมั่นให้คณาจารย์ตระหนักว่าทุกคนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ และควรสนับสนุนการแบ่งปันผลงานและประสบการณ์ระหว่างผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยองค์ประกอบของสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
3. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างสมรรถนะทางการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี เลิศวิลพร. (2564). การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 44(3), 112–125.
- นันทิยา สุขสมบัติ. (2568). การสร้างระบบสนับสนุนการวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพอาจารย์มหาวิทยาลัย. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 20(1), 72–88
- ปริญญา อุทัย. (2565). การส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 20(2), 112-130.
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (2567). *รายงานการประกันคุณภาพการศึกษาปี 2567*. สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา.
- วิไลลักษณ์ กฤษณมิษ. (2565). สมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน: การวิเคราะห์สถานการณ์และแนวทางการส่งเสริม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 24(3), 55-69.
- สมหญิง แสงทอง. (2566). แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 7(2), 55–68.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.). (2566). *รายงานสถานภาพการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สป.อว.
- Anderson, G., & Johnson, R. (2019). *Research competence and higher education quality assurance*. Routledge.

- Boyatzis, R. E. (2008). Competencies in the 21st century. *Journal of Management Development*, 27(1), 5–12.
- Brew, A. (2010). Imperatives and challenges in integrating teaching and research. *Higher Education Research & Development*, 29(2), 139–150.
- Creswell, J. W. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach*. (5th ed.). SAGE Publications.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: Minnisota University.
- Neumann, R. (2018). Developing research competence in higher education. *Studies in Higher Education*, 43(5), 906–919.
- Punch, K. F. (2014). *Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches*. (3rd ed.). SAGE Publications.
- Tight, M. (2012). *Researching higher education*. McGraw-Hill Education.
- UNESCO. (2021). *Higher Education in the World 7: Humanities and Higher Education: Synergies between Science, Technology and Humanities*. GUNi Series on the Social Commitment of Universities.